

Pla director de salut mental i addiccions

Necessitats de Salut i resposta
del sistema sanitari

Universitat Catalana d'Estiu
Prada de Conflent
21 d'Agost de 2007

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Context internacional/europeu

- **OMS → (gener 2005)** Conferència ministerial europea de l'OMS sobre salut mental a Hèlsinki:
  - Es va establir un marc d'acció global
  - Es va assolir un compromís polític ferm
  - Es va demanar a la Comissió Europea que ajudés a posar en pràctica aquest marc d'acció, en col·laboració amb l'OMS.

- **UE → Llibre verd sobre salut mental: *Promoció de la salut mental de la població. Cap a una estratègia sobre salut mental a la Unió Europea.***

Aspectes en què s'ha de centrar l'estratègia de la UE:

- Promoure la salut mental a tota la població
- Fer front a la malaltia mental mitjançant la prevenció
- Millorar la qualitat de vida de les persones afectades
- Desenvolupar sistemes d'informació, investigació i coneixements sobre salut mental a tota la UE.

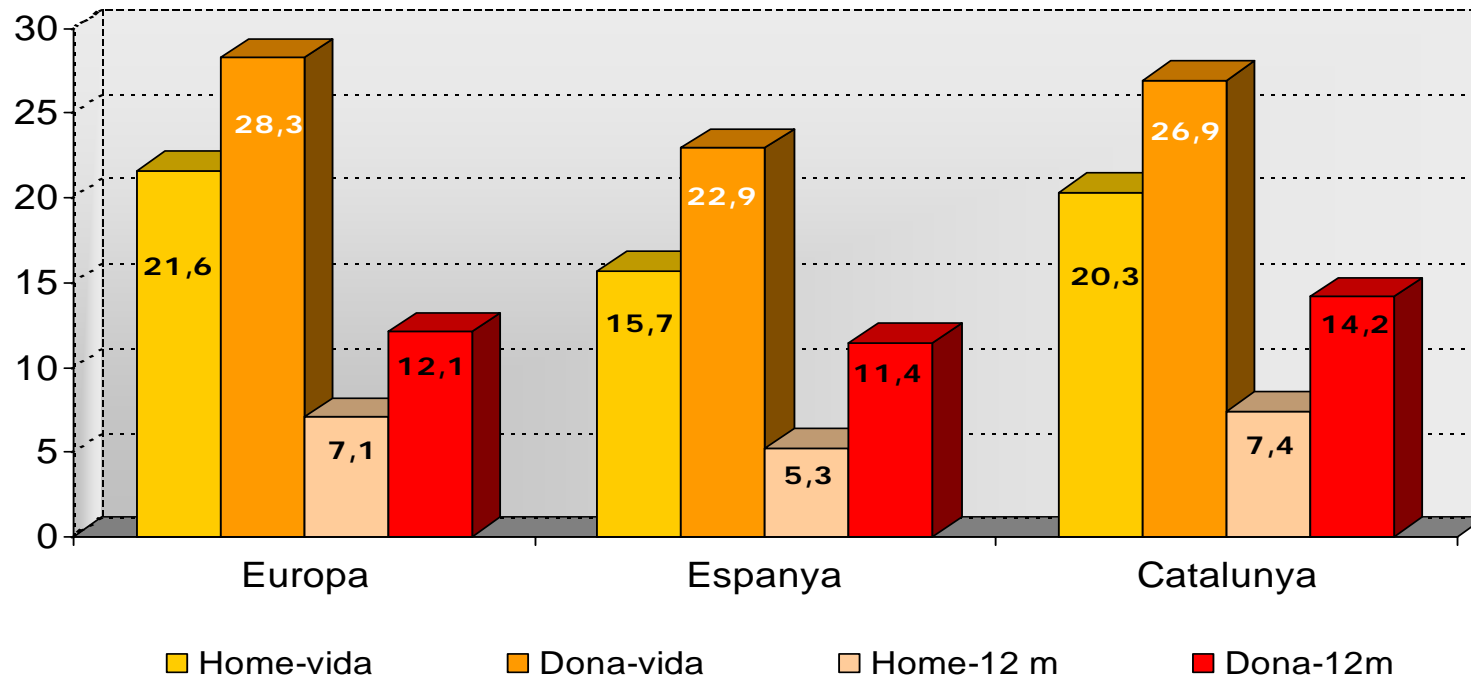
Per què un Pla Director de Salut Mental i Addiccions ?

- Prevalença
- Càrrega
- Costos
- Dignificació social
- Garantia de resposta coordinada des de les polítiques públiques

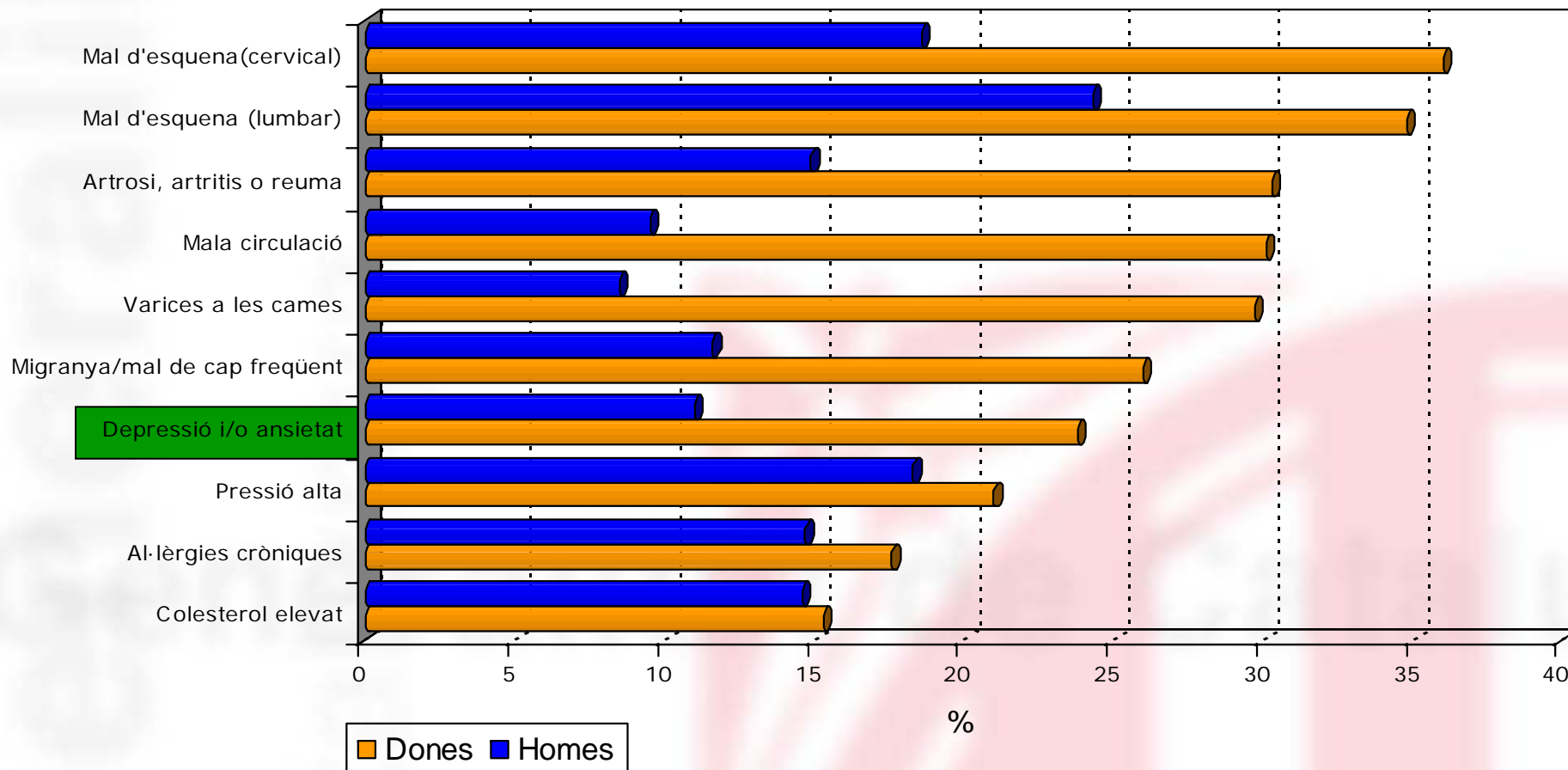
Necessitat : prevalença de trastorns

Prevalença de vida i prevalença en els darrers 12 mesos, de qualsevol trastorn mental, a Europa, Espanya i Catalunya

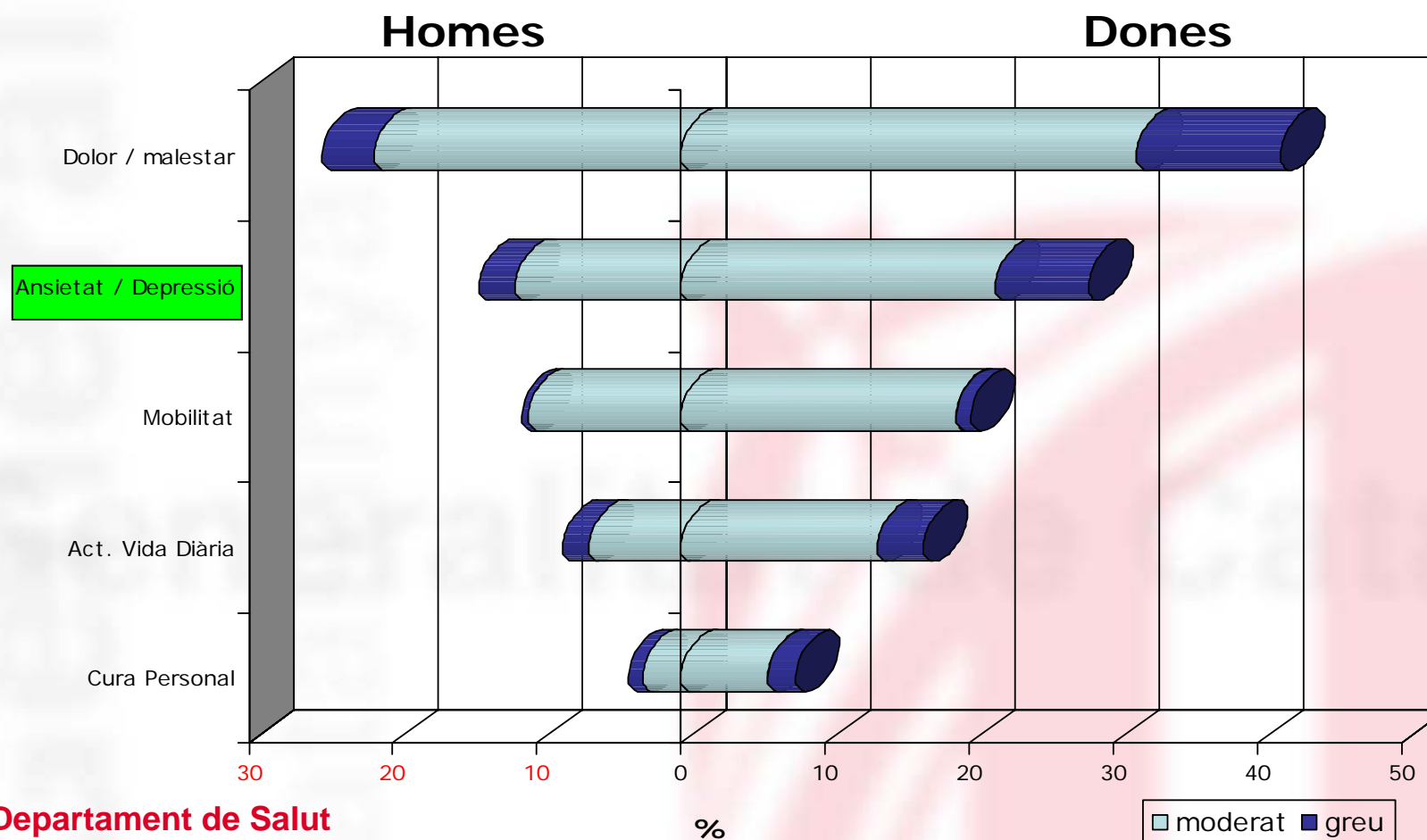
Font: Estudi ESEMeD - 2002

Necessitat : trastorns crònics

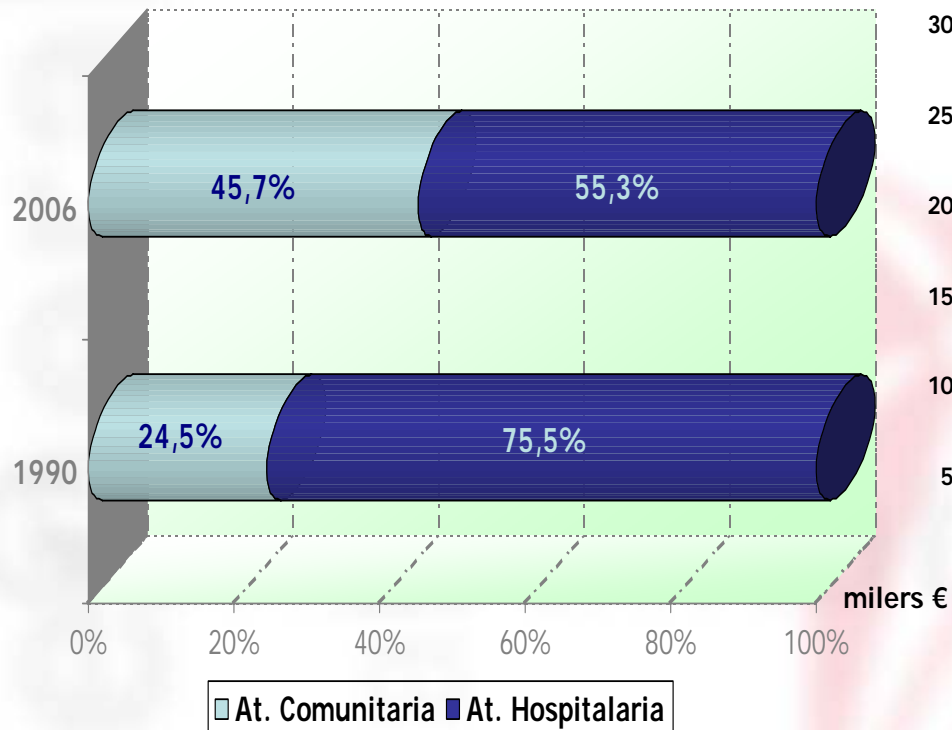
Necessitat : qualitat de vida

Principals problemes de salut que afecten la qualitat de vida de les persones, segons gènere

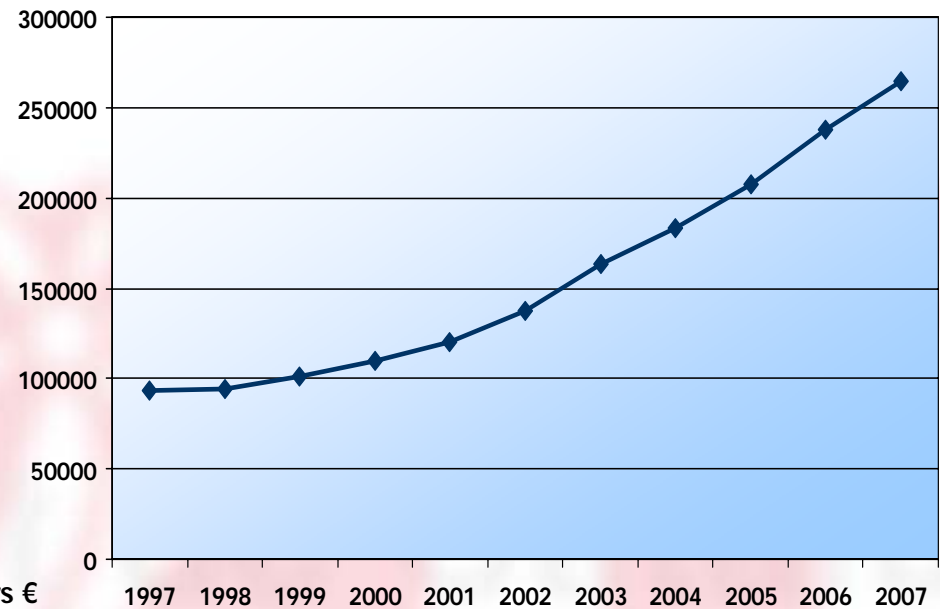

La salut mental en el pressupost: tendència creixent

Distribució del pressupost sanitari públic de Salut Mental (1990 vs 2006)

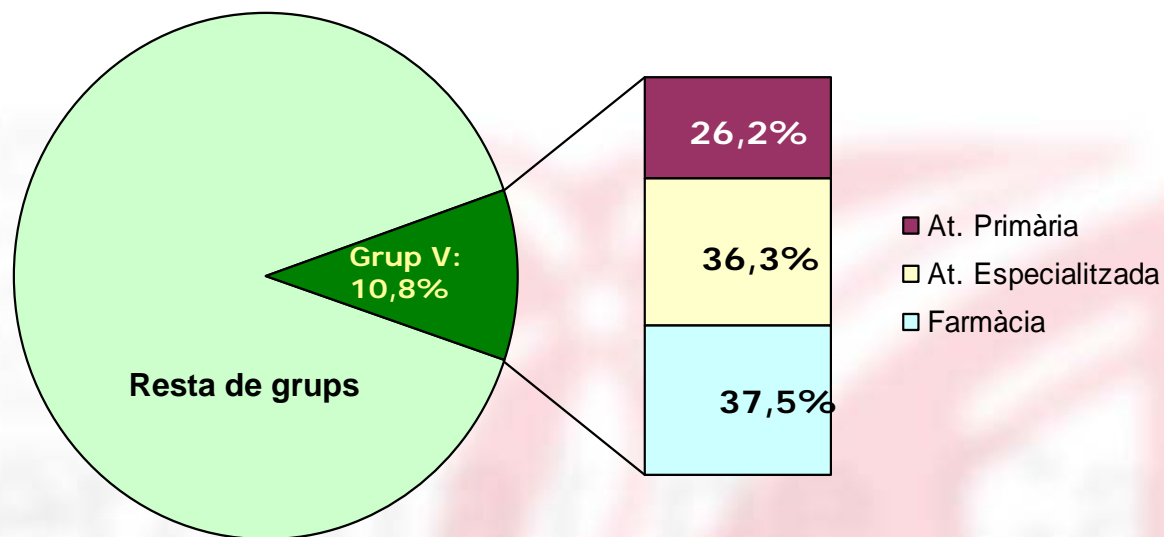
Evolució del pressupost de compra de serveis de salut mental 1996 - 2007

La salut mental en el pressupost: línies de prestació

Pes relatiu del cost de l'atenció als problemes de salut mental (2006)

Un nou model d'atenció a la salut mental i les addiccions: *PRINCIPIS*

- 1. Orientació dels serveis a les necessitats dels usuaris**
- 2. Integració com a objectiu de millora permanent:**
  - *Integració en la xarxa sanitària general (APS, hospitals generals)*
  - *Integració xarxa salut mental i addiccions*
- 3. Una visió global i de continuïtat assistencial basada en el treball en xarxa**
- 4. Un enfocament comunitari en els serveis i en les prestacions**
- 5. Un model d'atenció més preventiu i proactiu**
- 6. Una organització eficient i basada en el sistema d'atenció integrat i integral amb base territorial**
- 7. Una pràctica assistencial basada en l'evidència científica i l'experiència demostrable**

Un nou model d'atenció a la salut mental i les addiccions: *OBJECTIUS*

Objectius estratègics longitudinals

Objectius estratègics transversals

	<p>1. Promoció de la salut mental i prevenció dels trastorns mentals i les addiccions</p>	<p>2. Millora de l'atenció dels trastorns mentals i addiccions a l'Atenció Primària de Salut (APS)</p>	<p>3. Incorporar una la cartera de serveis orientada a les necessitats dels usuaris en base territorial</p>	<p>4. La veu dels afectats: millorar la seva implicació i assolir el compromís de la xarxa amb els seus drets</p>	<p>5. La veu dels professionals : aconseguir la seva implicació i la millora de la seva satisfacció</p>
<p>6. Promoure l'organització funcional integrada de les xarxes d'atenció de salut mental i addiccions</p>					
<p>7. Afavorir la millora dels sistemes de gestió amb la implicació de les EE.PP</p>					
<p>8. Potenciar la formació continuada i el sistema docent de postgrau</p>					
<p>9. Enfortiment de la recerca epidemiològica i clínica, i l'avaluació dels serveis i la cooperació europea</p>					
<p>10. Assegurar la gestió del canvi</p>					

Un nou model d'atenció a la salut mental i les addiccions: *INSTRUMENTS*

Mapa sanitari, sociosanitari i de salut pública

Identificació d'objectius de salut, intervencions efectives i serveis adequats

↑ Capacitat de resolució AP

↑ Suport xarxa especialitzada

↑ Atenció a la comunitat

↓ Atenció de llarga estada

Integració funcional de les xarxes de salut mental i drogodependències

Col·laboració amb els serveis d'atenció social i dependència

Críteris quantitativs de planificació

- Centres de salut mental i recursos humans
- Centres d'atenció i seguiment de les drogodependències i recursos humans
- Estàndards de places d'hospital de dia
- Estàndards de llits d'aguts, subaguts, internament a la comunitat, rehabilitació intensiva
- Serveis de rehabilitació comunitària
- Serveis socials (residències, pisos, clubs socials).

Elements qualitativs d'adaptació en el territori

- Diferències en utilització de serveis segons condicions socioeconòmiques i demogràfiques
- Dispersió territorial
- Diferents graus d'especialització / polivalència
- Complementarietat xarxes assistencials

Benestar i Família

SECTORITZACIÓ

Pla director de salut mental i addiccions: ***PRINCIPALS ÀMBITS D'ACTUACIÓ***

Salut pública

Assistència

Dependència

**Recerca, docència i
cooperació**

Principals activitats preventives i/o de promoció de la salut

Salut pública

- Programa salut i escola
- Protocol del nen sa
- Programa de prevenció del suïcidi
- Projecte europeu IMPHA per a la implementació de mesures per a la promoció de la salut mental
- Programes comunitaris en l'àmbit de les drogodependències
- Campanya de sensibilització contra l'estigma de la malaltia mental
- Guia d'activitats preventives per a la gent gran
- Guia d'activitats preventives en l'àmbit laboral

Departament de Salut

El nou model d'atenció

Assistència

➤ **Avançar cap a un model comunitari i proactiu des de la xarxa especialitzada**

- **Atenció precoç** als trastorns psicòtics
- **Millora de l'atenció** als trastorns mentals greus i severos (↑ intensitat de recursos, atenció domiciliària, atenció psicoeducativa a les famílies...)
- **Millora de l'oferta** de psicoteràpia des dels centres especialitzats (salut mental i drogodependències)
- **Garantir la perspectiva de gènere**
- **Potenciar la rehabilitació** i la inserció comunitària

➤ **Integració funcional de la xarxa de salut mental i drogodependències**

- **Mapa sanitari** i sociosanitari conjunt
- **Integració funcional**, organitzativa i clínica (projectes en el territori)
- **Decret únic de creació de la xarxa de salut mental i addiccions** (els CAS serveis especialitzats).

Resposta especialitzada suficient, adequada, integral i de qualitat

Assistència

➤ Infants i adolescents

- Atenció dels **infants amb discapacitats** físiques i psíquiques
- **Desplegament territorial** dels programes Trastorn Mental Greu (TMG)
- Programa **d'atenció als adolescents** amb TM i problemes de consum (CSMIJ – CAS)
- **Nous serveis d'hospitalització** per a adolescents
- **Ampliació dels serveis de rehabilitació** comunitària a partir dels 16 anys

➤ Adults

- **Atenció a les urgències** psiquiàtriques domiciliàries (protocol d'actuació de serveis sanitaris i forces de seguretat)
- **Desplegament territorial** dels programes PSI i de rehabilitació comunitària
- **Plans de reordenació** de Trastron Límit de Personalitat, TCA, ludopaties i socioaddiccions
- Millorar l'atenció especialitzada a **poblacions vulnerables**: immigrants, sense sostre, violència de gènere, discapacitats intel·lectuals...
- Atenció especialitzada a la **dependència per cocaïna**

Cartera de serveis de salut mental a l'APS

Assistència

- **Augmentar la dotació de professionals mitjançant els plans de xoc**
- **Compartir les competències entre professionals**
- **Potenciar les competències d'infermeria**
- **En l'àmbit de la salut mental:**
  - ↑ **Programes preventius en salut mental**
  - **Cartera de serveis de salut mental a les ABS (grups, orientació psicològica, *counselling*, atenció a les famílies...)**
  - **Formació específica en salut mental als professionals de l'APS**
  - **Equip de referència de suport a l'AP per cada 100.000 habitants és de 1,25 psiquiatres, 2,25 psicòleg i 0,75 Diplomats d'infermeria**

Implantació en el 26% dels CAP al 2006

Professionals més especialitzats i eficaços

Assistència

▪ Capacitació dels professionals per a l'atenció de patologies emergents i elaboració de guies clíniques

- ✓ Trastorns de la conducta Alimentària (TCA)
- ✓ Trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH)
- ✓ Depressió
- ✓ Joc patològic i altres socioaddiccions
- ✓ Trastorns bipolars
- ✓ Trastorn Límit de la Personalitat (TLP)
- ✓ Addicció a la cocaïna

Amb la col.laboració de l'Agència Catalana
d'Avaluació de Tecnologia i Recerca mèdiques

Pla Reordenació del Joc patològic

Assistència

- Programes de prevenció en l'entorn educatiu “**Programa Salut i Escola**”
- Programes de **prevenció específica als Centres de Salut**
- **Estudi epidemiològic** sobre la prevalença del joc patològic a Catalunya
- **Línia telefònica d'informació SANITAT RESPON** i pàgina web d'informació i orientació als ciutadans
- **Joc responsable** (projecte interdepartamental Salut-Interior)

Lluita contra l'estigma i l'exclusió social

Assistència

- Pla d'atenció integral a persones sense sostre i trastorns mentals a la ciutat de Barcelona
- Atenció en salut mental a les persones immigrants
- Atenció a les persones víctimes de maltractaments i agressions

Projectes demostratius ProDep en salut mental

Dependència

<u>Criteri:</u> Els territoris establerts pel Departament de Salut, amb finançament per càpita i/o amb model de gestió clínica del cas	Tipus de projectes: 1. Projecte d'atenció integrada en l'àmbit comunitari Osona, Cornellà de Ll., Montsià, Baix Camp, Barcelona, Mataró i Sabadell
Territoris: <ul style="list-style-type: none"> - Barcelona - Osona - Gironès - Sabadell - Cornellà de Llobregat - Mataró - Montsià - Baix Camp	2. Projecte de revisió del model d'atenció a persones amb discapacitat intel·lectual i greus trastorns del comportament Gironès

Pressupost destinat per Salut: **420.000 €**

Programa de centres de recerca i docència (IES)

Recerca, docència i cooperació

Recerca

- Promocionar la recerca bàsica (PD Recerca)
- Investigar l'epidemiologia dels trastorns mentals i les addiccions. Demanda atesa i oculta per grups d'edat
- Focalitzar la recerca clínica interdisciplinària en fenòmens emergents (temptatives de suïcidi, *bullying*, abusos...)
- Integrar les malalties mentals en l'Institut de Neurociències

Docència

- Δ la capacitat docent a Catalunya
- Alinear la formació contínua amb els objectius del PDSMiAd.(CCECS, IES)
- Formació / acreditació en àmbits claus: psiquiatria infantil, psicogeriatría, addiccions, competències culturals, etc.

Cooperació internacional

- Projecte IMHPA (promoció / prevenció)
- *Benchmarking* i relacions amb regions europees (Llenguadoc / Nord d'Itàlia)
- Programes OMS - Europa (relacions amb l'Oficina Regional)

Principals actors del Pla director de salut mental i addiccions

---

Pacients

Famílies

Professionals

Proveïdors

Principals actors del Pla director de salut mental i addiccions

---

Pacients i famílies

Pacients

- Implicació activa en el procés terapèutic
- Participació en els serveis i òrgans territorials (consells de salut)
- Promoció de l'associacionisme

Famílies

- Implicació activa en el procés terapèutic
- Participació en els serveis i òrgans territorials (consells de salut)
- Programes psicoeducatius especialitzats en el territori
- Promoció de l'associacionisme

Principals actors del Pla director de salut mental i addiccions

---

Proveïdors i professionals

Professionals

- Suport a la formació i l'acreditació de noves competències professionals
- Suport a un model de desenvolupament professional
- Programa de cuidar al cuidador
- Millora retributiva (acord marc)

Proveïdors

- Sistemes de gestió més eficients (∇ variabilitat inadequada de la pràctica clínica)
- Aprofundiment en la cultura de l'avaluació a les organitzacions
- Millora dels sistemes d'informació d'acord amb l'estratègia del sector
- Promoció d'aliances estratègiques i unitats integrades en el territori

Algunes conclusions

- El Departament de Salut aposta per la Salut mental entre els eixos prioritzats de la seva **actuació preventiva, assistencial i d'inversió, amb el compromís de tot el sistema de salut.**
- El Pla Director pretén ajudar a pal·liar el patiment que provoquen uns trastorns **d'alta prevalença**, naturalesa **crònica**, amb un fort impacte negatiu en la **qualitat de vida** de les persones i en la societat, i que afecten de forma diferent segons el **gènere i edat** de les persones.
- Un Pla que promou **l'orientació dels serveis a les necessitats**, l'assistència **integral i integrada**, la **continuitat** assistencial, l'enfocament **comunitari**, la **prevenció i proactivitat** d'una pràctica assistencial basada en l'**evidència científica.**

Algunes conclusions

- Un Pla que a través d'instruments de planificació (com el Mapa Sanitari) estableix les seves actuacions en l' àmbit de la **salut pública** i de l' assistència que, amb **clara vocació comunitària** vol donar una **resposta especialitzada suficient, adequada, integral i de qualitat**; amb un compromís per la **coordinació interdepartamental** en l'àmbit de la dependència i una aposta clara per la **recerca, la docència i la cooperació internacional**.
- Un Pla fonamentat en la **cooperació i el treball coordinat** de tots els actors implicats:
ciutadans-persones malaltes, familiars, professionals i organitzacions.